

Sammanfattning av drogvaneundersökning bland år 9-elever i Ystad, mars 2007.

Inledning

Detta är en sammanställning av drogvaneundersökningen som gjordes bland eleverna i årskurs nio på Västervångskolan, Norreportskolan och Kunskapsskolan i mars 2007. Det är tredje gången som en så omfattande undersökning gjorts i Ystad. För att drogvaneundersökningar ska vara meningsfulla är jämförelser över tid viktigast, så att man kan få en uppfattning om drogutvecklingen. Då undersökningsunderlaget är relativt litet kan vissa resultat vara missvisande, men undersökningarna kan ändå ge oss värdefulla signaler om hur drogvanorna ser ut och därmed vägledning i vårt drogförebyggande arbete.

Om undersökningen

Undersökningen har genomförts i samarbete med Kommunförbundet Skåne och Socialmedicinska enheten, Region Skåne. Den här gjordes samtidigt i 22 skånska kommuner i år 9 och besvarades av ca 5 500 elever. Frågeställningarna är i stort sett lika med CAN's (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning) årliga undersökningar.

Svarsfrekvensen bland eleverna i Ystad är 74 % i år 9 (285 svar). Förutom bortfall pga på sjukdom eller annan frånvaro, har även enkäter som varit överdrivet ifyllda tagits bort. I bortfallsstudier som CAN har gjort konstateras att de elever som inte varit närvarande i regel har mer avancerade alkohol-, tobaks- och narkotikavanor. Mot bakgrund av detta kan sägas att tillförlitligheten är god och siffrorna förmodligen inte är högre än i verkligheten.

Tolkningen av undersökningen måste dock göras försiktigt eftersom det rör sig om ett relativt litet underlag. Slumpen är betydelsefull när populationen är liten, men undersökningen ger oss ändå indikationer på drogläget i Ystads kommun.

Resultat

De flesta av år 9 eleverna trivs bra i skolan och drygt åtta av tio uppger att de trivs bra eller mycket bra. Detta är en höjning sedan förra undersökningen, från 78 % till 83 %.

Drygt sex av tio (61 %) uppgav att de aldrig skolkar, vilket är ungefär samma resultat som vid de två tidigare undersökningarna. Gruppen som skolkar minst 2-3 gånger i månaden har minskat något jämfört undersökningen 2005 från 10 % till 8 %. Dock uppgav 5 % att de skolkar en gång i veckan eller oftare. Detta är lika många som 2005. Skolk är en klar riskfaktor vad gäller alkoholkonsumtion och andra riskbeteenden och undersökningen visar också tydliga samband mellan skolk och konsumtionsmönster.

Sammanfattningsvis kan sägas att alkoholkonsumtionen har minskat bland år 9 eleverna:

- 67 % (två av tre) har druckit alkohol minst en gång under vårterminen. Detta är en minskning med 9 % från år 2005.

- 51 % (hälften) har varit berusade någon gång, en minskning med 11 %.
- 30 % uppgav att de intensivkonsumerar (dricker mer än 4 burkar starköl el. motsvarande vid samma tillfälle, dvs ca 18 cl starksprit) minst en gång i månaden Detta är en minskning med 11 % från 2005.
- Endast 11 % har druckit hembränt senaste året mot 28 % år 2005.
- 43 % (mot 54 % 2005) har druckit utländsk öl eller sprit under senaste året.
- 54 % (mot 42 % 2005) uppgav att föräldrarna inte tillåter att de dricker alkohol, medan 25 % (22 %) inte vet hur föräldrarna ställer sig. 13 % (23 %) uppgav att de tillåter och 9 % (12 %) att endast den ena föräldern tillåter alkoholkonsumtion. Här har skett en markant skärpning av föräldrarnas inställning och tydlighet, vilket också speglar sig i resultatet av alkoholkonsumtionen.
- 58 % (mot 32 % 2005) svarade att de att aldrig blir bjudna på alkohol hemma, medan 9 % (26 %) uppgav att de blir bjudna på alkohol hemma (får eget glas), och 4 % (7 %) att de får hålla upp själva.
- 14 % (22 %) uppgav att de hamnat i bråk eller slagsmål på grund av att de druckit alkohol.

Att grundlägga regelbundna alkoholvanor under tonåren kan få allvarliga konsekvenser och att 30 % av våra 15-åringar dricker 4 burkar starköl eller motsvarande vid minst ett tillfälle i månaden är ett klart riskbeteende. Alkoholkonsumtionen bland år 9 eleverna har minskat, men ligger fortfarande på nivåer som innebär risker av både folkhälsomässig och social natur. När unga människor använder alkohol i den utsträckning som nu sker riskerar fler att senare utveckla beroendeproblem. Dessutom utsätter de sig för sociala risker såsom våld och misshandel, sexuella övergrepp, olyckor m.m. Alkohol föregår i princip alltid ett narkotikamissbruk som i sig innebär kriminalisering.

Enligt Barnombudsmannens undersökning ”Drogfri Tid” (2005) är föräldrar barnen viktigaste förebild när det gäller alkoholvanor och att satsa på att ge föräldrar kunskap i frågor som rör konsekvenser kring ungas alkoholvanor är viktigt.

Absolut Förälder är ett omfattande utbildningsprogram som erbjuds till alla föräldrar i år 6 med uppföljning i år 7-9 i Ystads kommun. Absolut Förälder bygger antagandet att det är föräldrarnas normer och förhållningssätt till alkohol visavi sina unga som i stort avgör de ungas alkoholvanor. Föräldrakursen ger föräldrar fakta, kunskap och möjligheter till diskussion kring unga och alkohol. Den genomförs i år för femte året i rad.

Slutsatser man kan dra är att föräldrakursen Absolut Förälder fyller en viktig uppgift och har en stor del i att alkoholkonsumtion minskar bland högstadieläverna. Absolut Förälder genomfördes första gången när undersökningens år 9 elever gick i år 6. Därför är det glädjande att konstatera att så många fler elever svarat att föräldrarna inte tillåter att de dricker alkohol och att de inte heller bjuder i samma utsträckning.

Men samtidigt visar undersökningen att många ungdomar har relativt lätt att få tag på alkohol och att det behövs ytterligare insatser och bättre metoder för att uppnå de prioriterade delmål som ställs i den nationella alkohol- och narkotikahandlingsplanen nämligen att uppväxten ska vara alkoholfri, att alkoholdebuten ska skjutas upp samt att berusningsdrickandet ska minska.

Ystad 2008-01-07

Ann-Mari Nilsson

Projektledare, Social Omsorg